

Diplomás pályakövetés – diplomás kutatás, 2010

A bölcsészettudományi terület diplomásainak munkaerő-piaci helyzete

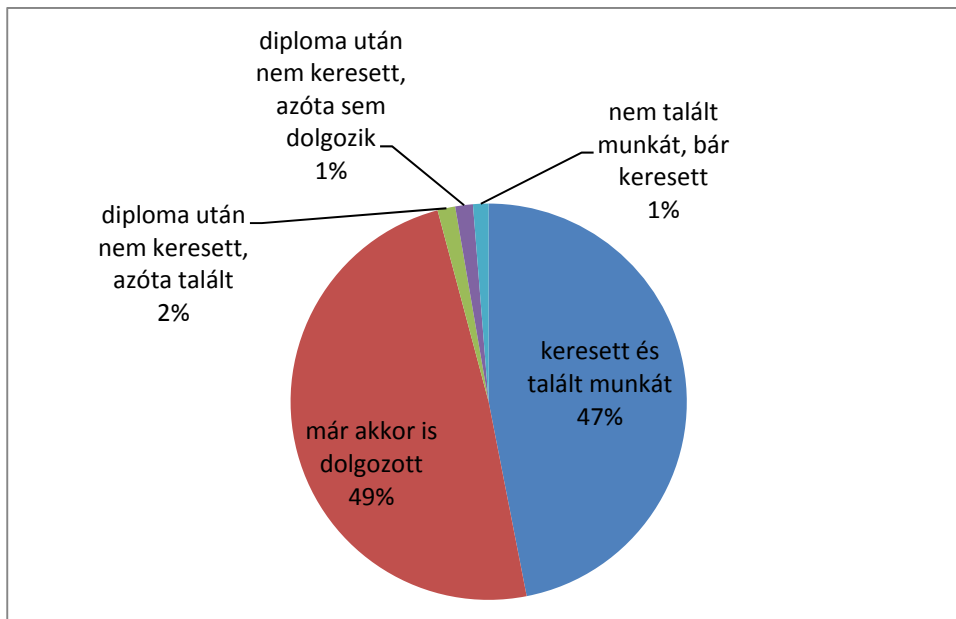
Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. a *Diplomás pályakövetés 2009-2010* kutatási program keretében elkészített egy személyes megkeresésen alapuló kérdőíves adatfelvételt, amelyben négyezer-ötszáz 2007-ben diplomázott egykori hallgató vett részt. Alábbiakban a klasszikusan népszerű bölcsészettudományi szakterület kutatási eredményeit ismertetjük.

A bölcsészettudományi szakterületen végzettjeinek álláskeresési stratégiái sikeresnek mondhatóak. Leginkább ismerősök révén találták meg jelenlegi munkahelyüket. Foglalkozási státusukra és beosztásukra az alkalmazotti a jellemző. Szívesen helyezkednek el az állami szférában. Jelenlegi munkájuknak leginkább szakmai tartalmával elégedettek.

Államvizsgától az első munkahelyig

A friss diplomások számára szakmai tapasztalatok hiányában nagy erőpróbát jelent az első állás megszerzése, ezért célszerűnek látszik minél korábban, már a felsőoktatási tanulmányok alatt, szert tenni némi munkahelyi gyakorlatra. Ezen a területen a bölcsészhallgatók pozitív példát mutatnak, a többi szakterület hallgatóinak, a megkérdezettek közel fele, már a felsőoktatásban eltöltött évei alatt is folytatott kereső tevékenységet, ezzel az ő munkaerő-piaci beágyazódásuk folyamatosan ment végbe.

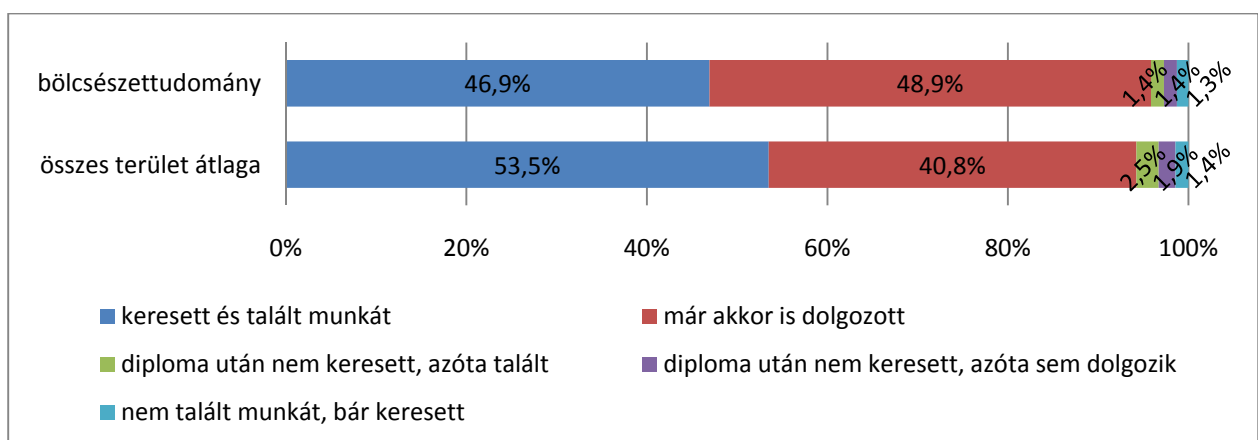
1. ábra Álláskeresés az államvizsga után – bölcsészettudomány képzési terület

N=554

A diploma megszerzése után a még addig kereső tevékenységet nem folytató bölcsészek munkahelykereső stratégiája is sikeresnek bizonyult, negyvenhét százalékuk talált magának állást. A szakcsoport végzettjeinek töredékét, megközelítőleg két százalékot tesz ki azoknak az aránya, akik nem találtak, illetve nem is kerestek munkát maguknak az elmúlt két-három évben. Mindezek alapján elmondható, hogy a végzett bölcsészek útja a munka világába, a társadalomtudományi képzési csoport végzett hallgatói mögé szorosan felzárkózva, lényegesen zökkenőmentesebb és nagyobb folytonosságot mutat, mint a legtöbb képzési terület válaszádjáé.

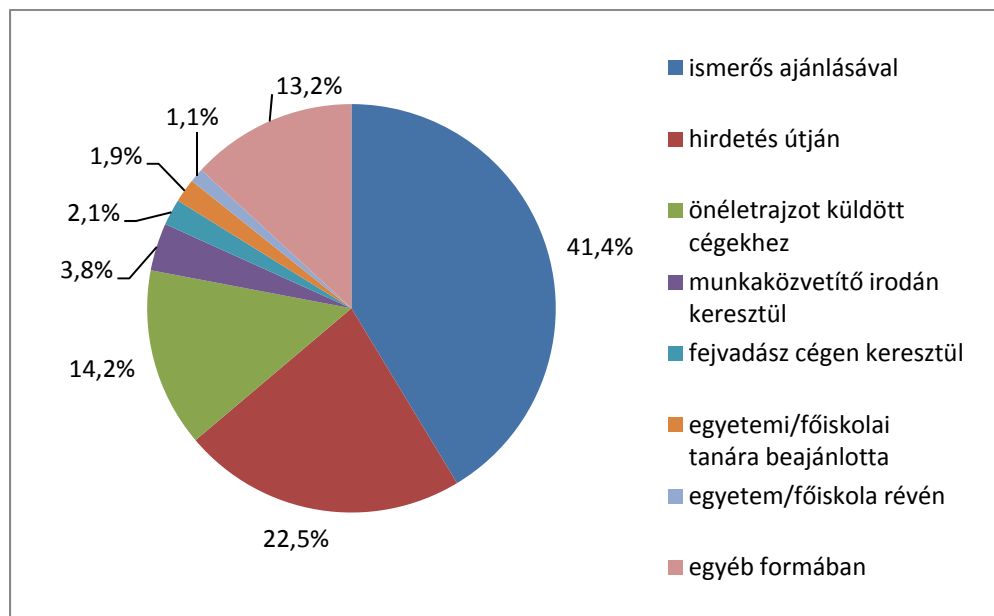
2. ábra Álláskeresés az államvizsga után

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A biztos elhelyezkedési garanciák mellett nagyon fontos tényező az álláskeresés stratégiája, azaz hogyan, kinek-minek a segítségével található legkönnyebben munkahely. Ezen a területen a bölcsészek számára – hasonlóan a kutatásban részt vett felsőoktatásban végzett hallgatók teljes köréhez – legkézenfekvőbb a kapcsolati tőke felhasználása, több mint negyven százalékuk ismerősök útján találta meg első munkahelyét. Minden ötödik diplomás bölcsész álláshirdetésre jelentkezve és további tizennégy százalékuk célirányosan, a saját elképzeléseihez igazodva, a kívánt pozícióra beküldött önéletrajzok útján jutott állásához. Alacsony azoknak a végzett bölcsészeknek az aránya, akik egyetemi kapcsolataikat aknázták ki munkaerő-piaci elindulásuk során. A legkisebb, szinte teljesen elhanyagolható szerepe e tudományterület esetében az állásbörzéknek van.

3. ábra Az első munkahely megtalálásának módja – bölcsészettudomány képzési terület

N=529

Az eddigiekben bemutatottak alapján elmondható, hogy a bölcsészettudományi képzési területen diplomát szerzettek elhelyezkedési arányai – az elmúlt három év távlatából – nagyon kis mértékben, de meghaladják az összes megkérdezett átlagát. A magas középtávú elhelyezkedési arány és a diploma megszerzését megelőzően munkahellyel rendelkezők nagy száma nem jelenti természetesen a közvetlenül a diploma megszerzése utáni azonnali munkába állást. A felsőoktatásból való kilépés után az aktív munkaerő-piaci státus megszerzéséig eltelt inaktív idő tekintetében ez a szakcsoport nem tud kimagasló eredményeket felmutatni. A természettudományos végzettséget szerző csoport átlagosan közel félféves álláskeresési arányához viszonyítva a bölcsészek 3,89 hónappal nem tartoznak a legnehezebben elhelyezkedők közé, de még így is a 3,54-es teljes mintára vonatkozható átlag alatt teljesítenek.

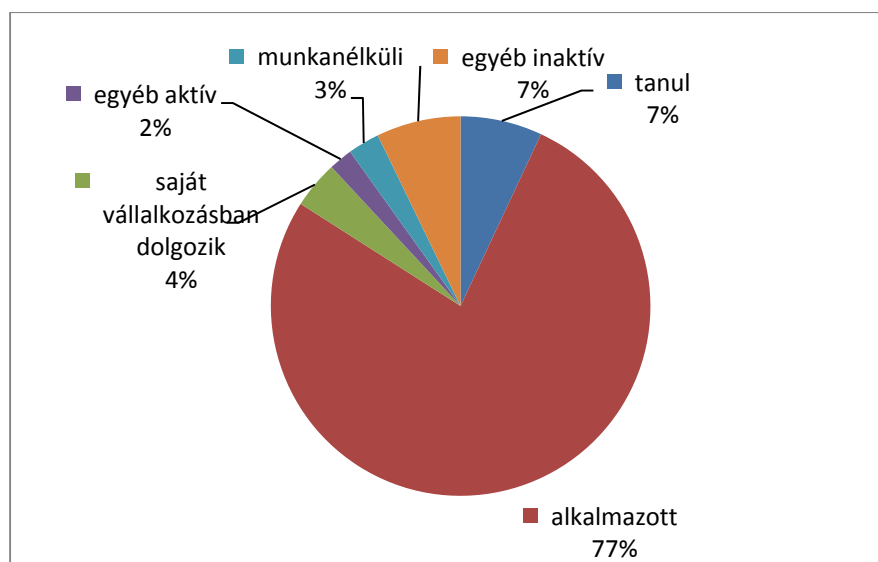
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A 2007 óta eltelt három évben a diploma megszerzése utáni első munkahelynek viszonylag magas a megtartó ereje, a megkérdezettek végzett hallgatók közül csak minden harmadik lépett ki az első állásából. Ez az arány a bölcsészettudományi képzési terület hallgatói körében is hasonlóan alakult: 69 százalékuk jelenleg is az első munkahelyén dolgozik.

Munkaerő-piaci státus, beosztás

A válaszadók jelenlegi foglalkozási státuszát vizsgálva minden szakterület esetében megállapíthatjuk – és ebben a tekintetben a bölcsészettudományi szakterület végzettjei sem tekinthetők kivételnek –, hogy nagy a törekvés a stabil, biztonságot nyújtó alkalmazotti viszony elérésére. Alacsony azoknak a végzetteknek az aránya, akik az önállóság mellett döntenek és saját vállalkozásba kezdenek.

4. ábra Jelenlegi foglalkozási státus – bölcsészettudomány képzési terület

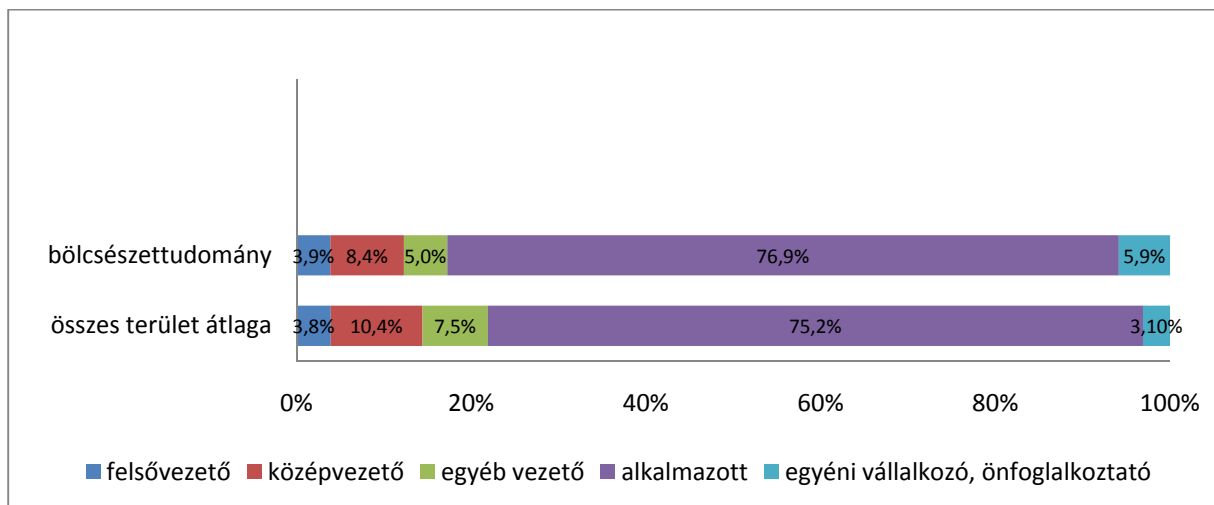

N=445

A bölcsész végzettek körében a 77 százalékos alkalmazotti jogviszony 3 százalékkal marad el az kutatási átlagtól, de a vállalkozási kedv a bölcsészek körében pár százalékkal meghaladja az átlagot. Felsőfokú, illetve posztgraduális képzésben részt vevők aránya a kiugróan magas aránnyal – megkérdezettek közel negyede – rendelkező természettudományi képzésterületnél jóval szerényebb, de az átlagnál így is valamivel magasabb, eléri a 7 százalékot.

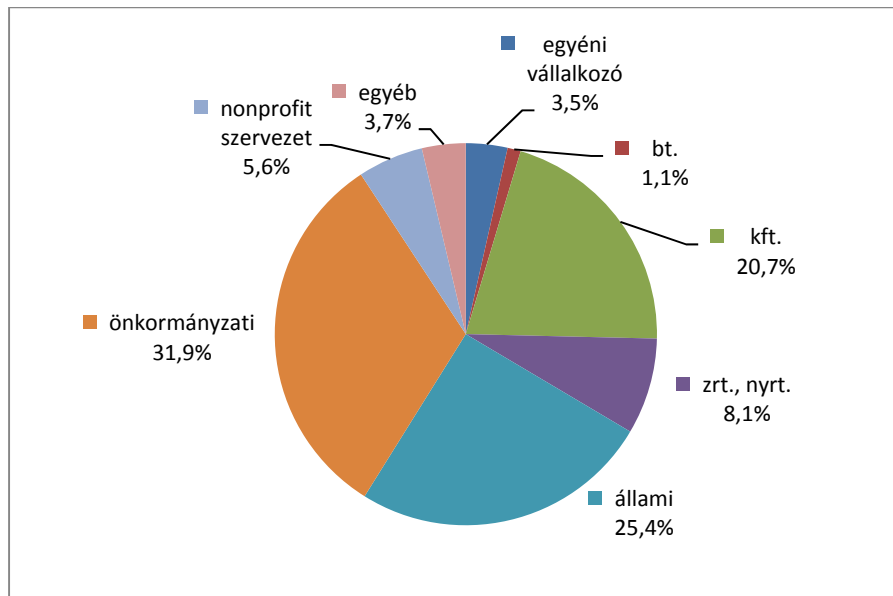
A jelenlegi munkahelyi beosztás esetében sem találunk a bölcsész végzettek körében a kutatási átlagtól nagyon eltérő tendenciákat, 77 százalékuk beosztottként dolgozik, ez minimális mértékben nagyobb az átlagnál. A felsővezetők 4 százalékos aránya teljesen megegyezik a kutatási átlaggal, de a közép- és egyéb vezetők esetében ez alatta marad kissé az átlagnak, az önfoglalkoztatók és az egyéni vállalkozók aránya viszont az átlag közel kétszerese. Így összességében elmondható, hogy a bölcsész végzettségűek körében alacsonyabb a vezetők aránya, de az autonóm munkavállalói magatartás vonzereje átlagon felüli.

5. ábra Jelenlegi munkahelyi beosztása – bölcsészettudomány képzési terület

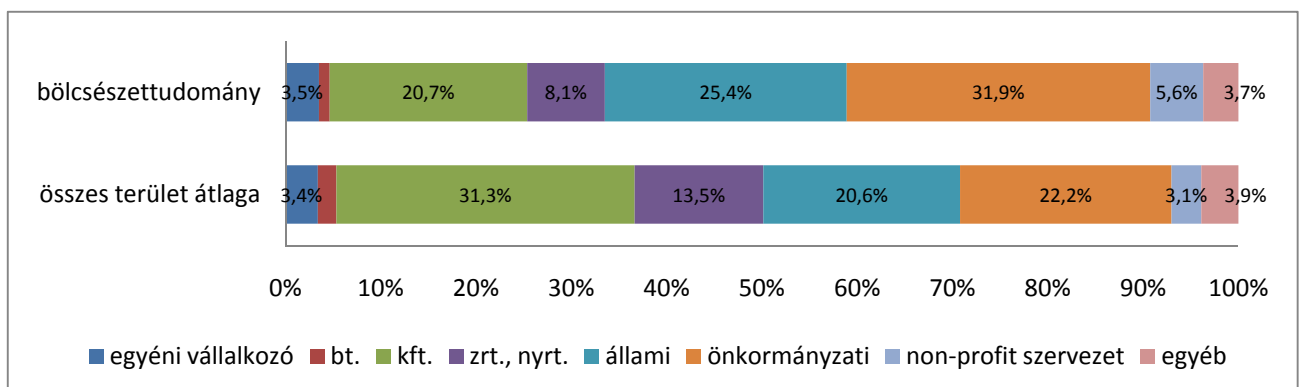

A munkahely szektor ábráit nézve levonható a következtetés, hogy három évvel a diploma megszerzése után a bölcsészhallgatók több mint fele állami vagy önkormányzati munkahelyen dolgozik, és ez az állami esetén öt, önkormányzati esetén közel tíz százalékkal haladja meg az átlagot. A nonprofit területen tevékenykedők 5,6 százalékos részesedése fele a társadalomtudományi terület végzettjeinek, de még evvel is sikerül dobogós helyet elérniük az összes szakterület vonatkozásában.

6. ábra Jelenlegi munkahely cégformája – bölcsészettudomány képzési terület

N=540

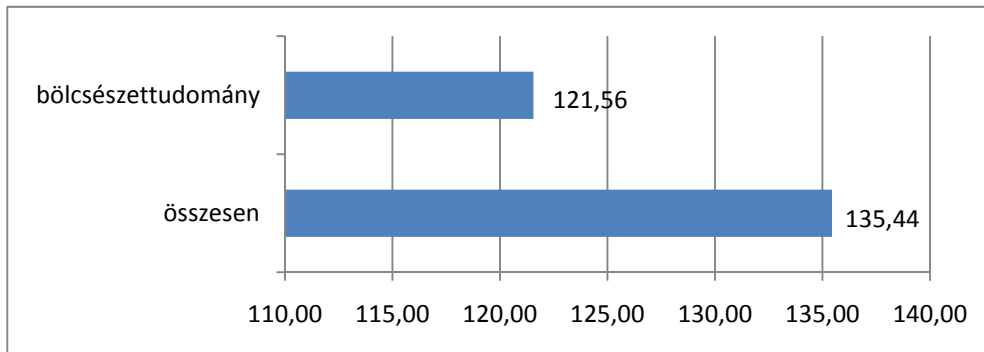
Jövedelem és a munkahelyi elégedettség

A saját bevalláson alapuló nettó jövedelemre irányuló kérdés a kutatások egyik legérzékenyebb területe, itt kell számolni a legalacsonyabb válaszadási hajlandósággal. Ez a 2007-ben végzett hallgatók esetében sem történt másként. A kérdést megválaszoló bölcsész végzettek havi nettó összjövedelmi átlaga 121 ezer forint, ami 14 ezer forinttal elmaradt az összes válaszadó 135 ezres mérési eredményétől, de ez még így is lényegesen meghaladja a pedagógusok 109 ezres kereseti lehetőségét.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

7. ábra Végzettek (önbevalláson alapuló) havi nettó összjövedelme

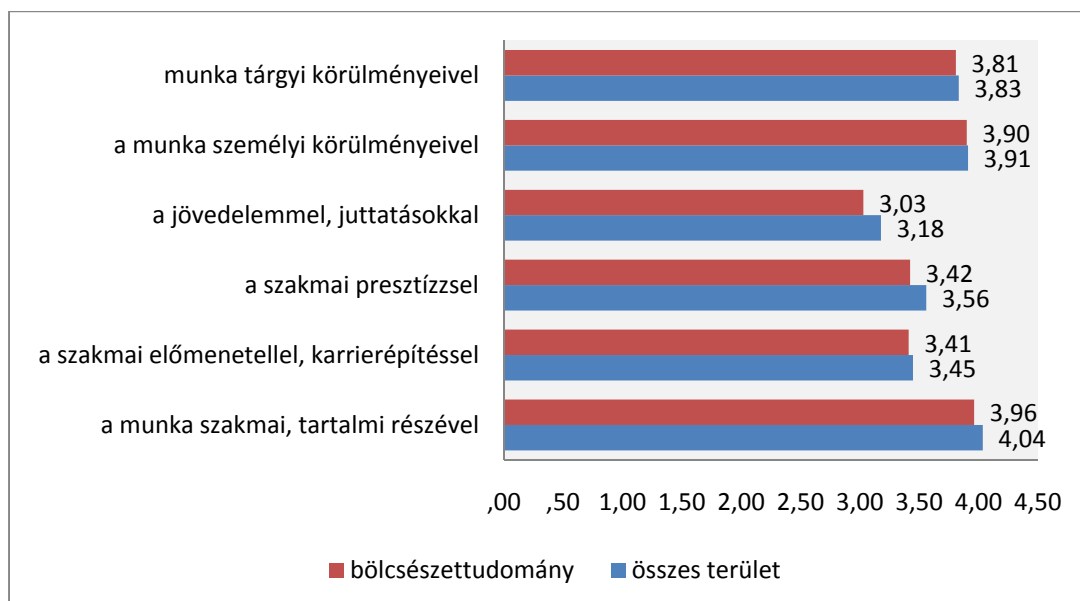
Havi nettó (ezer Ft)

N=340

Ezek után nincs min csodálkozni, hogy a végzett munka különböző aspektusaiban mérhető elégedettségek terén a jövedelem, illetve a juttatások a sereghajtó. A vizsgált hat terület közül egy sincsen, ahol a bölcészek átlagon felüli elégedettséget mutatnának. A leginkább elégedettségre okot adó tényezőnek a munka szakmai, tartalmi részét jelölték meg, ez az ötös skálán négyes osztályzatot kapott, de a személyi és tárgyi körülmények is hasonló eredményeket mutattak.

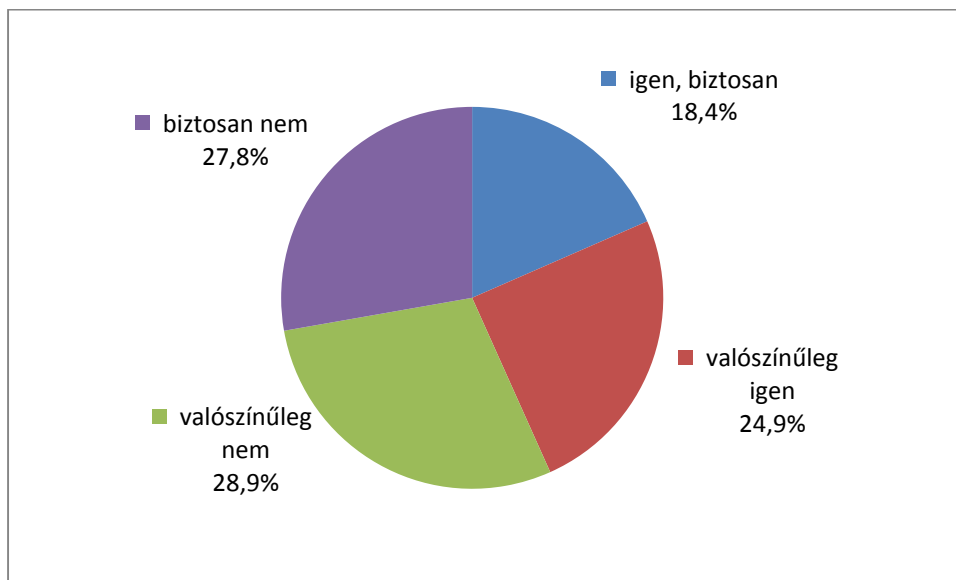
8. ábra Elégedettség a végzett munkával

Munka és továbbképzés

A bölcsészettudományi képzési területen megszerzhető végzettségek nem minden esetben nyújtanak a munkaerőpiacra azonnal átültethető kompakt tudást. Bölcsész diplomával a munkahelyi lehetőségek széles tárháza áll a végzettek rendelkezésére, de sok esetben szükséges a megszerzett tudásuk mellé még valamilyen pluszt hozzátenni, a betölteni kívánt pozíció elérése, illetve megtartása érdekében. Ez az irány megegyezik a nemzetközi tendenciákkal, melyek az élethosszig tartó tanulást tekintik ideálisnak. A fent leírtakat látszik igazolni, hogy a szakterület válaszadóinak a kutatási átlagot meghaladóan vannak továbbtanulási terveik a következő évekre. Biztos továbbtanulási szándékát a bölcsészek 18,4 százaléka jelezte, további 24,9 százalék tartja valószínűnek, hogy újra iskolapadba üljön az elkövetkező években.

9. ábra Tervez további tanulmányokat a következő években? – bölcsészettudomány képzési terület

N=515